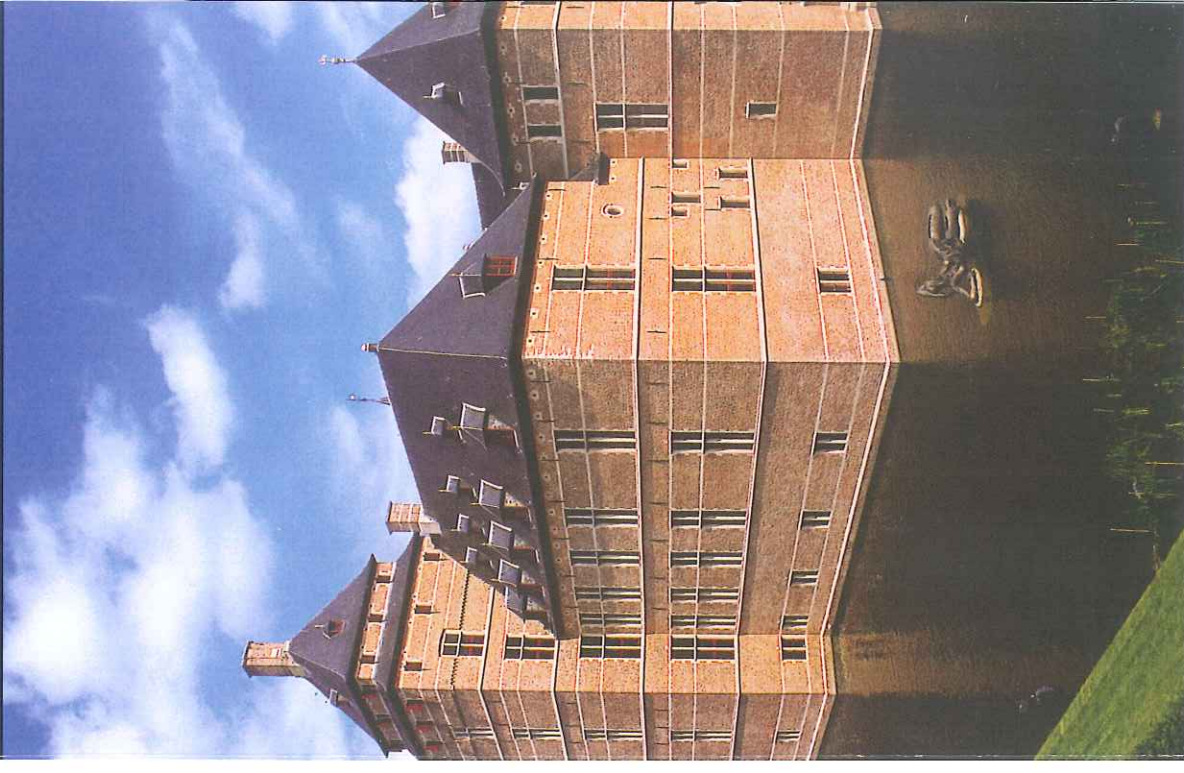

Turnhout

HET KASTEEL VAN DE HERTOGEN VAN BRABANT

De Regie der Gebouwen De vastgoedexpert van de federale staat

De Regie der Gebouwen zorgt dat de federale ambtenaren in kwalitatieve kantoren kunnen werken en houdt ook het federale architecturaal patrimonium in stand.

Verantwoordelijkheid, integriteit, professionalisme, flexibiliteit en efficiëntie zijn haar kernwaarden.

Haar vastgoedportefeuille omvat zo'n 7,7 miljoen m² verspreid over een 1.357 tal gebouwencomplexen. Hiervan zijn circa 916 complexen eigendom van de federale staat (ongeveer 4,9 miljoen m²) terwijl zo'n 441 complexen worden gehuurd (ca. 2,9 miljoen m²).

Dankzij haar kwalitatieve dienstverlening en haar specifieke en unieke knowhow op het vlak van bouw, restauratie en vastgoedbeheer, is de Regie der Gebouwen de vastgoedexpert van de federale overheid.

Realisatie

V.V.:
Regie der Gebouwen
Persdienst
Gulden Vlieslaan 87 bus 2
1060 Brussel
Tel.: +32(0)2 541 70 66
Fax: +32(0)2 541 70 70
pers@regiedergebouwen.be
www.regiedergebouwen.be
September 2013

Geschiedenis

In de twaalfde eeuw verwierven de hertogen van Brabant een bestaand domein met centrale burcht die vermoedelijk terugging op een Romeinse verdedigingspost of Frankeische nederzetting. Al snel vormde de burcht niet alleen het middelpunt van hun verdedigingssysteem maar het werd ook een heel populair jachtslot. In deze periode werden de grondslagen van het huidige gebouw gelegd: een vierkant grondplan met zware vierkante donjon op de zuidwestelijke hoek, ten noorden de toren en in het oosten de hoofdingang.

Na de hertogen van Brabant (1106-1404), kwam het kasteel van Turnhout in handen van de hertogen van Bourgondië (1406-1482) die het kasteel verder uitbouwden. Later kwam het kasteel in handen van Maximiliaan van Oostenrijk en de Spaanse kroon (1482-1648). Onder Margareta van Oostenrijk (1506-1530) voerden o.a. de bouwmeesters Antoon II en Rombout II Keldermans de nodige onderhouds- en verfraaiingswerken uit. In opdracht van Maria van Hongarije (1546-1555), landvoogdes van de Nederlanden en zus van keizer Karel, beleefde het kasteel zijn topperiode en werd het uitgebouwd tot een rijkelijk ingericht waterslot.

Tijdens de Tachtigjarige Oorlog werd Turnhout verschillende keren belegerd en brandde de noordvleugel van het kasteel volledig af. Bij de Vrede van Munster in 1648 werd Turnhout overgedragen aan het Huis van Nassau. Analia van Solms en haar dochter Maria van Zimmerman, tante van Willem III, gaven architect Pieter Post de opdracht om het kasteel in zijn oude luister te herstellen. De wapenschilden van de heren van Zimmerman en het huis van Nassau zijn nog steeds te zien boven de toegangspoort. Na het overlijden van Maria van Zimmerman in 1688 werd het kasteel opnieuw aan zijn lot overgelaten.

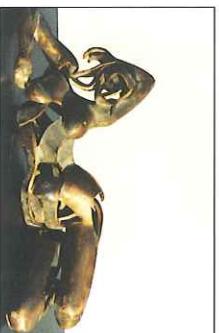
In het begin van de 18de eeuw kwam het vervaarhoosde kasteel van Turnhout in Pruisische handen, om tenslotte in 1753 door de Oostenrijkse keizerin Maria-Theresia te worden aangekocht.

In oktober 1789 luide de Brabantse revolutie een nieuw tijdperk in voor het kasteel. De Franse bezetters besloten het kasteel om te vormen tot gevangenis en correctionele rechtbank. De volledige bineninrichting werd gewijzigd. De hele 19de eeuw bleef het kasteel dienst doen als gevangenis, want Turnhout kreeg pas in 1904 een aparte gevangenis. Het kasteel bleef wel in gebruik als rechtbank. Ondanks pogingen tot herstel- en onderhoudswerken bleef de slechte toestand van het kasteel aanslepen. Op een bepaald moment werd zelfs overwogen om het gewoon af te breken.

In 1908 kocht de provincie het kasteel en ze liet het restaureren door architect Jules Taeymans. De restauratie duurde tot 1921. Het kasteel moest een goed functionerend gerechtshof worden, wat duidelijk de restauratie en architecturale vormgeving heeft beïnvloed.

In 1964 werd het gebouw overgedragen aan de Belgische Staat. Vrij snel verkeerde het terug in slechte staat. Eind jaren 80 van de vorige eeuw werd daarom beslist om een grondige restauratie uit te voeren, die duurde van 1989 tot 1999.

Momenteel wordt in het kasteel nog steeds de Rechtbank van Eerste Aanleg gehuisvest.

Restauratie door de Regie der Gebouwen

De Regie der Gebouwen besloot het kasteel grondig te restaureren. Daarvoor werd eerst een uitgebreid bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd door J. Grootaers, met medewerking van V. Neul van het studiebureau A.M. Consult bvba. Hoewel het exterieur en interieur sterk bepaald werden door de restauratie van architect Taeymans tussen 1911 en 1921, bevatte de kern nog originele onderdelen uit de 14de tot de 17de eeuw.

De restauratie zelf gebeurde onder leiding van architect E. Van Loven van het Architectuur Atelier bvba uit Herentals. Het project werd opgesplitst in vijf fasen, verspreid over 10 jaar. Zo kon de rechtbank blijven functioneren tijdens de werken.

De **eerste fase** concentreerde zich op de restauratie van de donjontoren, de tweede verdieping en de noordoostelijke vleugel. Er werden bouwkundige werken uitgevoerd en ook de elektriciteit, verwarming en andere technieken werden aangepakt. De zolder boven de grote zittingszaal werd gerestaureerd en heringericht.

In de **tweede fase** werd de kelder verdieping onder handen genomen. Daarnaast werden de lokalen van de voorzitter en de rechters gerestaureerd en gedecoreerd. Het schouwmannef en het vast meubilair werden ook gerestaureerd. De rest van de zolder enkele burelen en verschillende lokalen zijn in die fase ook gerestaureerd en ingericht.

Tijdens de **derde fase** heeft men de funderingsmuren en de plinten van de gevels aan de zijde van de slotgracht gerestaureerd. Ook de gevels boven het niveau van de slotgracht werden onder handen genomen. Daarnaast is ook een tweede deel van het vast meubilair gerestaureerd.

De **vierde fase** bestond uit twee grote delen. Langs de ene kant zijn het gelijkvloers en de eerste verdieping gerestaureerd en heringericht, langs de andere kant waren er ook de restauratieschilderwerken op het gelijkvloers, de eerste en de tweede verdieping.

In de **vijfde fase**, tenslotte, werden de gevels van de binnenkoer gerestaureerd.

De werken kostten in totaal ongeveer 8,5 miljoen euro.